

topinions דעות

 שלחו להדפסה

המטרה: לסרס את האליטה האקדמית

אחרי התשתן של אליטות אחדות - המשפטית, התקשורתית והתרבותית, הגיע תור האקדמיה. אליטה מסורסת וחלשה כבר לא תוכל לבקר את השלטון
דן כספי

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

 לחצו להקטין את הטקסט

דבריו הבוטים האחרונים של [שר האוצר](#) נגד ההשכלה הגבוהה, אשר עדיף היה כי לא נאמרו, מעידים בעליל על אומרם, ואולי יותר מכל על מניעיו הסמויים.

אכן, אין חדש שהלכי רוח אנטי אינטלקטואליים ואנטי אקדמאים מבעבעים בחוגי השלטון ובציבור בכלל. מי שהניף פעם את דגל היתרון האיכותי כבסיס לקיום הלאומי באיזור, חייב להסביר כיצד הוא מעז לכרות את הענף עליו יושבת החברה הישראלית.

אף שקברניטי המדינה מצוידים ומוקפים ספינולוגים ויח"צנים, הרי לא מהם תבוא הישועה בשעת המבחן, אלא ממי שטורח להשתלם בחו"ל ברזי הרפואה, הטכנולוגיה והמדע. מהנדסי דעת קהל אינם תחליף למהנדסים מיומנים. טכנוקרטים ללא נשמה ורוח אינם מסוגלים לבנות חברה ערכית. מורל ומוטיבציה בעתות מבחן מתחזקים בזכות חינוך מתמיד וכפוי טובה. בלי מדעי רוח ומדעי חברה אין לעם רוח ואין למדינה חברה.

קרוב לוודאי שאמיתות בסיסיות אילו ידועות למנהיגינו הדגולים. אלא מה? ככל שמחריפה ומתרחבת המצוקה האישית בחוגי השלטון כך גובר הפיתוי להסיח את דעת הציבור מן העיקר ולתקוף, אם לא באיראן, את המבקרים הפוטנציאליים באליטות השונות, ובאקדמיה בפרט.

על כן, מסע הצלב המתמשך של פוליטיקאים נגד ההשכלה הגבוהה אינו רק טקטיקה רטורית אלא אסטרטגיה שלטונית. ככל שמדינת ישראל הולכת ומאמצת מאפיינים של חברה בעולם השלישי, ככל שרמת ההשכלה הולכת ומידרדרת והפערים הכלכליים והחברתיים הולכים ומתרחבים, קל יותר

לשלטון. כי בורות הינה משאב פוליטי.

קשה יותר לשלוט בציבור משכיל ונאור אשר מרבה לשאול ולבקר. נוח יותר לשלוט בציבור אדיש ומנוכר, שאינו מתעניין ואינו מעניש את הנבחרים. ואוי למי שיעורר את תשומת הלב לעוולות השלטון ומידותיהם המושחתות של השליטים.

מבחינה זאת, האקדמיה הייתה ונותרה אחד האויבים המסוכנים של השלטון והסמוכים על שולחנו. בכוחה לעודד חשיבה עצמאית וביטוי פומבי של דעות אופוזיציוניות. על כן במדינות מאד מסוימות, מקדימים לסרס את האליטה האקדמית כתנאי לשלטון חף ממתנגדים. אחרי התשתן של אליטות אחדות, המשפטית, התקשורתית והתרבותית, הגיע תור הסירוס של האקדמיה. אליטה מסורסת וחלשה לא רק שאינה מסוגלת לבקר את השלטון. מי שלוקה באי-לגיטימציה גם טיעונו מתרופפים.

טקטיקות ההחלשה של אקדמיה מוכרות ושקופות ממחוזות אחרים – קיצוץ משאבים להשכלה גבוהה והפרטתה, גירוש סמוי של מוחות ודילול השורות, הסתה פופוליסטית וכרסום בלגיטימציה של אנשי האקדמיה. הרי שום פרופסור אינו שקול כנגד קבלן קולות המוכר למשטרה! עדיף להעסיק את הציבור בנסיעות פרופסורים במקום במעטפות ובשדרוג הנסיעות של ראש הממשלה!

די יהיה לעיין בתגובות הקוראים למאמר זה ודומים לו, כדי לגלות כיצד מחלחלים לציבור הרחב טיעוני השלטון נגד האקדמיה וכיצד הצליח לקעקע את הלגיטימציה שלה, אחד האיים הספורים של חופש הביטוי וביקורת על השלטון.

ואם דברים אלה אשר אינם נעימים לאזניים ולעיניים לא מעטות נכתבים ומתפרסמים, הרי שזאת בזכות החופש האקדמי והביטחון הגמור שלא יבולע לי בשל הבעת דעות בפומבי, ועל כך כל המאבק של עמיתי – על איכות השיח והשלטון בדמוקרטיה הישראלית.

**פרופ' דן כספי הוא ראש המחלקה לתקשורת
באוניברסיטת בן-גוריון**

חזרה